

BIJELA SMRT

Stolac je nekada imao hareme u centru grada, Islamska arhitektura nije bježala od smrti i posvuda su se u gradovima mogli vidjeti bijeli nišani, sjećanje na konačni kraj ovozemnog života je njegovano, stavljajući bašluk svakome pred oči kraj je doživljavan kao novi početak. Danas su groblja uglavnom izvan gradova, na periferiji i zabačenim, nevidljivim mjestima jer se “moderni” čovjek ne usuđuje pogledati u lice smrti bojeći se čak i za trenutak misliti na nju. U velikim megalopolisima ljudi borave u automobilima čak i ne izlazeći iz njih dok se njihovi najmiliji sahranjuju, “zemlja zemlji” kako bi neki rekli i baš zato je bojazan velika i teška, strah od neprozirne tame, nestajanja. Smrt je prognana iz života ali se to progonstvo plaća, potisnute slike se vraćaju ubitačnim “zamjenama” za stvarni osjećaj prelaska u novo stanje, koje se sada iz svijeta transcendencije “spušta” na ovozemni plan. Heroin, kokain,... opojna magla zaborava, bijela smrt, prah začarane koprene iluzornosti, bijeg od zatočenja u varku tijela. Neuspio i očajan jer svjetlo duše hoće jednu drugačiju opojnost i ples na obodnici kruga, raspjevani hod kružnicom iz “velikog svijeta” čovjeka u “mali svijet” postojanja. Jer čovjek je veliki svemir i u njemu su sadržani svi svjetovi. Zato se “bijela smrt” spominje i kod duhovnih tragalaca i sufija i to kao jedna od “**četiri smrti**”. Govoreći o tome Ibn Arebi piše da je “glad nakit Allahovih ljudi”. To je **bijela smrt**. Druga smrt je **zelena smrt** i ona podrazumijeva nošenje pohabane odjeće. Treća smrt je **crna smrt**, podnošenje uznemiravanja i četvrta smrt je **crvena smrt** a što predstavlja kontriranje i suprostavljanje **nefsu** (požudnoj duši i njenim prohtjevima).

Bijela smrt je dakle glad, Ibn Arebi je definira kao “nakit Božjih ljudi”. Nakit služi za ukrašavanje, on ističe ljepotu žene, u ovom slučaju to je isticanje divne unutrašnjosti Božanskog čovjeka, njegovog sustezanja, ispražnjenosti njegova srca (od svega sem Boga). Gladi imaju dvije vrste - fizička i duhovna i nalaze se u međusobnoj sprezi i komplementarnosti. Naime, smanjujući unos hrane u

fizičko tijelo otvara se veći prostor za kontemplaciju, vrata srca bivaju odškrinuta i kroz njih ulazi duhovna hrana (istine i suštine, prije svega). Ukoliko duhovnost ne postoji fizička glad nema velikog efekta niti pruža ikakvu mogućnost napredovanja. Ako duhovnost, pak postoji fizička glad postaje pedagoška stepenica, priprema za dosezanja stanja (hal) i stepeni (mekam), put u višu zbiljnost. **Bijela** boja sugerije čistoću takve gladi, njenu iznutarnju neuprljanost, božansko svojstvo samodovoljnosti, nepotrebnosti. (zato u jednoj nadahnutoj predaju Bog kaže "Post je Moj"). I zato je glad "nakit Božanskih ljudi" jer Poslanička predaja kaže - "Okitite se Božanskim svojstvima". Kada je nastupilo razdoblje mraka i duhovne obamrlosti i kada je čovjek spiritualno "umro" bijela smrt božanske samodovoljnosti postala je "samodovoljnošću" čovjekovom te je metafizička tjeskoba prisilila "modernog" čovjeka da izlaz traži na način urušavanja vlastitog bića umjesto njegove izgradnje ("bijela smrt", kokainski prah, heroin i ulični preprodavci droge, tamo gdje su nekada stajali smjerni propovjednici sa malom Biblijom u rukama). "Bijela smrt" je postala simbolom obmane umjesto potrebe, iluzijom umjesto realnosti, bijegom od sebe umjesto putovanjem - "višem ja". Niskošću duha koji žudi za višim svijetom, za svjetlosnim zrenjima i otkućajima nebeskog srca u sebi namjesto priviđenja i aveti tame i ništavila. Druga smrt koja slijedi božansku samodovoljnost i "bijelilo" čiste neukaljane prirode jeste **zeleni smrt**, nošenje pohabane odjeće. Odjeća može biti vanjska i unutarnja i međusobno su isprepletene i neodvojive jer je čovjek cjelina i vanjština mora slijediti unutarnjost. U obrnutom smislu moguća je neiskrenost baš kao što prvi slučaj ponekad zahtjeva prikrivanje i "raspojasanost", izlaženje iz okvira socijalne adaptibilnosti, prezir prosječnosti i mrtve tradicije na način da se srce glača i rasvjetljava čistoću duše gledajući je pri punoj svjetlosti. Na jednom mjestu Kur'an kaže: "O, vjernici lijepo se obucite kad hoćete molitvu da obavite". Da bi na drugom mjestu bilo rečeno - "A odjeća bogobojaznosti je najbolja". U ovim primjerima vidimo tumačenje Kur'ana Kur'anom a što je metoda škole Ehli-Bejt-a, **Čiste Kuće**. Jedan stavak se tumači drugim, u nepretrgnutoj skladnosti koja je uvijek i iznova "drugačija" shodno moći čitatelja i vremenu njegove duše te shodno "opštem" izvanjskom vremenu hronologije jer Sveta Knjiga za svako vrijeme ima znak. "Pohabanost odjeće" je sukladna sa zelenom bojom. Zelena boja je **izvrsnost**, savršena ravnoteža između plave (koja je

“tuga” neutaženosti što se proteže kao duga između neba duše i zemlje tijela i spaja plavetnilo morsko sa plavetnilom nebeskim) i žute (koja je “radost” duha koji tu pruženu moć neoblikovanih želja prelama na način da se vidljivom nadaže i posljednja čestica prašnjavih stremljenja). Izvanjski, pohabana odjeća se ne nosi kao “znak” duhovnog stepena, privlačenje pažnje u tom smislu bilo bi pokudeno jer se nalaže “lijepo oblačenje”, te bi svako odudaranje koje nema drugačiji cilj sem razlikovanja od drugih polučilo upravo suprotne efekte. Pošto je “odjeća bogobojaznosti” iznutarnje oblačenje “pohabanost” takve odjeće jeste upravo usredištenje u harmoniji zelene boje koja je “znak” napuštanja žalosti i tuge materijalne ovisnosti od svijeta (“plava”) i znak integrisanja duše, “svjetlosti duha” koji neuredne težnje osvjetljava lampom prvobitne, neuprljane prirode (“žuta”). Time i **bijela smrt** biva dio **zelene smrti** jer se božanska samodovoljnost i nepotrebitost smješta u svoje “prirodno” okruženje. Hranjenje duha istinama i suštinama nužno rezultira “pohabanošću” potčinjenih, zlu sklonih stremljenja duše, pobunjeničkih elemenata, strasti, želje za besmrtnošću i volje za moć. Oni se podčinjavanjem integrišu u duh, oblače se u odjeću prosvjetljenosti te tako uključeni u razbudenu svjetlost bića nužno bivaju razgrađeni, umireni na kraju duge borbe “velikog svetog rata”, “pohabani”. Kada je rat protiv sebe postao stran čovjeku i potreba za usredištenjem duha u biću napuštena razorna snaga animalnog se nužno ispoljila u vanjskom svijetu, **zelena smrt** je postala uništavanje prirode, okoliša i uopšte vanjskog svijeta koji je shvaćen kao “mjesto iskorištavanja” i “vladanja” koje vladanje je neupitno i ničim dovedeno u pitanje. Kada je takav barbarski odnos zaprijetio opstanku i samog čovjeka došlo je do pobune u vidu (za sada) manjinski svjesnih pojedinaca i grupa te su tako nastala udruženja i “pokreti zelenih”, ekološko očuvanje prirode prizvano je u svijest čovjeka, potreba za tim očuvanjem postala je neminovnost. No, “zelena smrt” u duši, potčinjavanje “niskog ja”, njegovo oblačenje u drugačiju odjeću preduprijedilo bi zelenu smrt u izvanjskom svijetu jer redosljed nikada ne može biti obrnut niti se vanjski svijet može uređivati ukoliko unutar čovjeka vlada nesređenost i neuređenost. Zato su “pokreti zelenih” u vanjskom svijetu rezultat nužnosti, svjesnost koja se tek poput male zrake sunca probila iza tamnog, prijetjećeg oblaka kada je on sam narastao, i velik i natmuren zaprijetio opštim potopom.

Hidr, tajanstveni učitelj Mojsijev, uvoditelj u tajnu duše i jedno drugačije zelenilo, vodič i pastir dalekih pašnjaka srca i livada razbuđenosti gdje se varljivi snovi raspršuju i gube i gdje se na kraju velike tame i zamračenosti pronalazi izvor života. Riječ "Hidr" dolazi od glagola *hadire - zelenjeti*. Hidr je sjeo na zemlju i ona je naglo pozelenjela, prenosi se u tradiciji izvanjskih događaja i pripovijesti. Ovo odslikavanje prosvijetljene duše u vanjskom svijetu, rasprostiranje zelene svjetlosti srca koja onda i zemlju čini "zelenom", u ovom dobu je završilo u pukom ospoljenju. "Pošumljavanje" i "očuvanje prirode", *zeleni smrt* kao ekološka katastrofa, kao izvanjska prijetnja i prinuda. Hidr. Tajanstveni učitelj koji je u tminama ispio vodu života i tako postao besmrtni, i svako onaj koga on vodi mora proći svu tamu stvarljive egzistencije, svu utamničenost materijom da bi se napio spoznajom sa samog izvora. Naredna smrt (prema Ibn Arabiju) je *crna smrt*, ili "podnošenje uznemiravanja". Ova smrt se nadaje kao logična posljedica bijele i zelene smrti (gladi i oblačenja pohabane odjeće) koje i jesu svojevrsna priprema za crnu smrt. Produhovljen čovjek podnosi uznemiravanje od strane drugih bića budući da je svjestan njihove svrhe i Božanskog nauma koji vlada svim stvarima. To podnošenje je rezultat strpljivosti i smirenosti koje je nemoguće razviti do tog stepena bez spiritualne virilnosti. Odsustvom duhovnog razvoja "crna smrt" postaje podnošenje uznemiravanja u izvanjskom svijetu na način prisile, čovjek biva prinuđen podnositi druge jer civilizacija koja nema duhovnih vrijednosti ozbiljuje prevlast instikata i strasti čime nastaje haotično stanje "podnošenja" svih od strane svih. Ali budući da je to podnošenje izgubilo moralnu vrijednost i duhovnu suštinu ono se nužno manifestuje kao otuđenost i hladnoća, ljudi nikada nisu fizički bili bliži jedni drugima kao danas a suštinski udaljeniji. Zbog toga je podnošenje drugih postalo poput podnošenja lošeg vremena ili podnošenja korova na njivi, kvara na automobilu ili poljoprivrednoj mašini. Tama, svo crnilo ljudske prirode sada se mora podnositi, više ne dobrovoljno kao pedagoška zbiljnost u svrhu očišćenja i približavanja Bogu, već kao prinuda, nametnutost.

Posljednja smrt je "crvena smrt" a koja u sufijskoj tradiciji sukladira suprotstavljanju vlastitim prohtjevima. "Crveno" je simbol strasti, unutarnjih previranja, snage krvi, uzburkanosti. Ako se čovjek bori protiv sebe ("Veliki Sveti rat") potčinjavanje vlastite duše nužno se odvija u etapama. Put (tarikati) se duhovnom

putniku, najprije nadaje kroz gorljivost želje (za putovanjem) a samo stupanje na stazu uključuje vodiča, učitelja koji je "otac duše". Neki putnici bivaju vođeni od strane nevidljivog učitelja, Hidra ili Dvanaestog Imama i oni nemaju nikakve potrebe za ljudskim šejhovima i zaduženjima.

Kur'an kaže: "Zar ne znaš da Allah s neba pušta vodu i da Mi pomoću nje stvaramo plodove različitih vrsta; a postoje brda bijelih i crvenih staza, različitih boja, i sasvim crnih". (sura Fatir, 35, ajet 27)

Promatrajući ovaj ajet u kontekstu učenja "o četiri smrti" vidimo da su ovdje kao staze, dakle putevi ozbiljenja, spomenute tri (od četiri smrti).

Bijele, crvene i crne staze, putevi kojima korača i uspinje se duhovni putnik da bi ozbiljio u vlastitom srcu stepen (znanje) koji svaka od pomenutih "usmrćenja duše" daje. Vidimo da je staza "zelene smrti" (nošenje pohabane odjeće) izostavljena.

"Puštanje vode s neba" spomenuto u ajetu jesu božanska nadahnuća ("voda" kao simbol spoznaje) koja se spuštaju na duhovno obzorje čovjekovo (njegovo "nebo") gdje kao rezultat daju različite plodove gnoze ovisno o sposobnostima i stupnju svakog duhovnog putnika. Ajet ne kaže gdje se spušta voda, "zemlja" nije spomenuta što jasno isključuje tjelesnost, tj. zemaljani dio čovjeka. Početak stavka - "Zar ne znaš..." obraća se toj nebeskoj osobnosti ljudskoj koja budući da je često prekrivena oblacima "niskog ja" i požudne duše ne može lako da prepozna božanska nadahnuća pa se početnim dijelom ajeta sugerira i potvrđuje postojanje i očiglednost tih istih nadahnuća. "Plodove različitih vrsta" gnoze stvara u srcu nadahnutog čovjeka sam Allah jer u djelovanju i nema niko sem Njega. Za spuštanje božanskih nadahnuća upotrebljena je riječ - "Allah", dakle Uzvišena Osobnost Božja jer se i nadahnuće spušta na osobnost ljudsku a prema predaji "čovjek je kod Boga najčasnije stvorenje" i njemu je sve stvoreno podređeno. Za "stvaranje plodova različitih vrsta", upotrebljena je riječ "Mi", dakle "množina", ne u smislu mnoštvenosti Božanskog već mnoštva spoznaja ("plodova") koje Božanska nadahnuća daju duhovnom putniku, odnosno, mnoštva Božijih Imena čije spuštanje na srce spoznavaoca rezultira različitim stanjima i manifestacijama.

Riječi navedene u ajetu - "a postoje" znače upravo očiglednost postojanja duhovnih staza. ("zar ne znaš" - početak ajeta). Dakle, izvan svake sumnje u koju

može dovesti nestalnost racionalnog zaključivanja jer je svaki duhovni put težak i “nevidljiv” za ljude koji poznaju samo izvanjski obzir religije. Najprije je spomenuta bijela staza (glad), odmah iza riječi “brda”. Brdo je svakako učenjak, Znalac i učitelj koji je u sebi ozbiljio neku (ili sve) od pomenutih umrtvljenja fizičke duše. Množina riječi (“brda”) ukazuje na više pojedinaca (u svakom vremenu postoje ili postoji bar jedan) moćnih da utemelje, pokažu i objasne pravila duhovnog puta, da budu Vodiči. Da su ovi Vodiči posebni ljudi pokazuje zbir rednog broja sure Fatir (35) i rednog broja ajeta (27) a to je broj 62, $(35+27=62)$ što je Muhammedov život (umro sa 62 god života).

A ko je bio njegov život najbolje svjedoči sama predaja Poslanikova koja kaže: “Bog je djecu svih Poslanika Božijih plasirao u njihove kičme, dok je moju djecu plasirao u Alijevu kičmu” (spomenuta djeca jesu Imami Hasan i Husejn). Ova tri Sveta Imama (Ali, Hasan i Husejn) jesu dakle “**život**” Poslanikov, svjetlo koje istječe iz njegove “kičme”, Muhammedansko svjetlo koje se obznanjuje i spušta na zemlju preko 12 svjetlosnih zastora, primordijalnih teofanija, Bezgriješnika. Oni su “brda” spomenuta u stavku, oni su staze navlastito, Vodiči i učitelji. Ovo svjetlosno potomstvo snagu svoje moći ne zasniva na fizičkom mnoštvu i fizičkom produženju “loze”, duhovni rodoslov i zakoni tog rodoslova pripadaju jednom drugačijem svijetu (nije slučajno da se danas pad nataliteta zove “bijela smrt” ili bijela kuga” a što je sukladno sa “gladju”, tj. stazom bijele boje). U pomenutom Kur’anskom stavku brda bijelih i crvenih staza se pominju zajedno, skupa i neodijeljeno što sukladira Imamima, Hasanu (bijela staza) i Husejnu (crvena staza). Jer, oni su živjeli zajedno, bili savremenici u fizičkom svijetu i “istekli” kao Muhammedova djeca iz Alijeve kičme kao dio jedinstvene Muhammedanske svjetlosti. Iza staza bijelih i crvenih boja kaže se (u ajetu) da su “različitih boja”. “Bijela boja”, bijela staza, vidjeli smo sukladira Imamu Hasanu. On je predao vlast drugom čovjeku, Muaviji, te tako pomirio dvije velike grupe muslimana (a što je i najavljeno iskazom samog Poslanika) a boja “predaje” je bijela. Naravno, Imam je predao samo vanjski oblik vlasti dok je iznutarnja vlast Bezgriješnika koji vlada cijelom kreacijom ostala netaknuta jer ona ne podliježe ničemu izvanjskom, niti može biti oduzeta i nikakva ljudska sila tu kosmičku vlast ne može ugroziti. Redni broj stavka (27) ukazuje na broj godina Imama Hasana u času preuzimanja Imameta (imao tada 27 godina). Ukupan

broj ajeta sure "Fatir" (Stvoritelj) je 45. ako se od tog broja oduzme broj 27 dobije se 18 ($45-27=18$) a to je broj godina Fatime, majke Svetih Imama u času njene smrti.

Ukupni, pak, broj ajeta sure "Fatir" (45) sukladan je životu Imama Hasana (umro u 45-toj godini života). **"Bijela smrt"** (pad nataliteta) ne doseže do **"svjetlosnog čovječanstva"**, uspon je tu nešto drugo. Odmah iza "bijeke staze" spominje se "crvena staza" i to vezano za bijelu, spomenute su zajedno ("brda bijelih i crvenih staza") jer su ova 2 Imama (Hasan i Husejn) bili (i) fizička braća. "Crvene staze" dakle sukladiraju Imamu Husejnu i to je "crvena smrt" (prema Ibn Arebiju predstavlja kontriranje požudnoj duši i borbu protiv nje). Na izvanjskom planu "crvena smrt" je sam Husejnov a.s. život, poginuo je kao Princ Mučenika, na Kerbeli. Bijeke i crvene staze jesu dakle duhovni putevi, uspinjanje na "brdo Sinajsko" vlastitog bića pod vodstvom Imama Hasana i Husejna. Različitost samih puteva je mnogostruka (i u samom Kur'anskom stavku je upotrebljena množina "staze na brdima") i svaki mistik ima specifičan način i oblik uspinjanja što kazuju i same sljedeće riječi u ajetu, a nakon spominjanja "brda bijelih i crvenih staza", riječi - "Različitih boja". Razlike su mnogostruke i sve varijante i forme "obojenosti uspinjanja" se kreću u rasponu svjetlosne upute dvojice Svetih Imama, Hasana i Husejna ("bijeke i crvene staze") jer su oni "Muhammedova djeca" **položena** u Alijevu (svjetlosnu) kičmu, **plisirana** u tu kičmu Božanskom voljom kao **"jezgro"** Pleromatskog Svjetlosnog čovječanstva, tj. 14 **Bezgriješnih**. "Različite boje" (staza) spomenute u stavku jesu sve moguće varijacije i specifičnosti za svakog pojedinca koji je preegzistentno vezan za njih, koji istječe iz "mjesta" svjetlosnog čovječanstva, koji je stvoren od **tračaka** svjetlosti Nebeskog Plamena Četnaestero Neporočnih. Nakon što su u stavku 27, odjeljka 35 ("Fatir" - Stvoritelj) spomenute staze različitih boja završetak stavka kaže: - "i sasvim crnih". Ove "crne staze" sukladiraju Imamu Aliju i to je "crna smrt" (prema Ibn Arebiju, podnošenje uznemiravanja). Poznato je da je Božiji Poslanik Muhammed a.s. nosio crni turban, a zeleni je stavio Imamu Aliju na glavu na dan "Gadir Huma" kada se desila **investitura** i proglašenje Alijevo za Muhammedovog nasljednika (Wasi). Riječ **"sasvim"** (crnih staza) spomenuta u stavku jasno sugerise potpunost crne boje, potpunost Alijevog puta, cjelinu Imamskog znanja koje je preneseno direktno sa Poslanika,

taj put nema manjkavosti i on objedinjuje sva znanja, svo naslijeđe, tradiciju kao i sadašnjost, prošlost i budućnost. "Podnošenje uznemiravanja" (*kao crna smrt*) je bila jedna od njegovih glavnih odlika tokom cijelog života i veći dio vremena on je proveo u izolaciji, povučen, u svojoj kući nakon što mu je (*vanjska*) vlast bila bespravno oduzeta.

Historijski događaj na Gadir Hum-u se desio nakon Poslanikovog Oprosnog hadža. Melek Džibril (anđeo Gabrijel) je donio stavak: "O, Poslaniče, prenesi ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga, - ako to ne učiniš, onda nisi dostavio Poslanicu Njegovu, a Allah će te od ljudi štititi". Božji Poslanik je odmah naredio da se kolona zaustavi, napravljena je govornica (mimber) od kamiljih sedala, na koju se Poslanik popeo, a bila je velika vrućina. Uzeo je Alija za ruku i podigao je a zatim rekao: "Kome **sam ja bio vladar i zaštitnik, Ali mu je vladar i zaštitnik**. Dragi Bože, zaštitni onoga ko njega štiti, a budi neprijatelj onome ko je njemu neprijatelj, pomozí onoga ko njega pomogne a ponizi onoga ko njega ponizi i učini da istina bude tamo gdje je on".

Zatim mu je stavio na glavu turban zelene boje, pripremio povorku ljudi i naredio da mu čestitaju vođenje vjernika. Svi su to uradili a predvodili su ih prva dvojica halifa (Ebu Bekr i Omer). A kada su završili objavljen je stavak Kur'ana: "Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam Islam bude vjera".

Istorijske činjenice su poznate, ljudi nisu poslušali Poslanika, no, razmatranje toga je ovdje suvišno jer točak istorije se ne može vratiti niti unutarnja vlast Imama (koja obuhvata cijelu kreaciju) može biti oduzeta.

U kontekstu "crne smrti" (podnošenja uznemiravanja) i "sasvim crnih staza" Alijevih prepliću se crna i zelena boja. Vidjeli smo da Kur'anski stavak spominje bijele, crvene i crne staze. Ibn Arebi, pak govori o "četiri smrti" a što još dakle uključuje "zelenu smrt" (kojoj sukladira "nošenje pohabane odjeće"). Zelena boja, tj. staze zelenih boja u ajetu nisu spomenute. Ali upravo zelena boja Alijevog turbana koji mu na glavu stavlja Poslanik jeste "integracija" te iste zelene boje u crnu jer je turban (kapa) simbol vlasti i namjesništva, "uprave nad poslovima" i upravo je "pohabanost odjeće" integralni dio "podnošenja uznemiravanja". Kada je Muhammed bio na Miradžu (duhovno uspenje na nebo) data mu je velika dragocijenost, iz svjetlosnog sanduka dobio je košulju

siromaštva. Košulju je poslije nosio Imam Ali i svaki Imam iza njega, zakrpa i siromaštvo bijahu Božji najljepši poklon. Ta “zakrpa” sa nebesa duhovnog uznesenja sukladna je sa “zelenom smrću”, tj. “nošenju pohabane odjeće”. Izvorna pohabanost odjeće, jeste, dakle košulja siromaštva koju je Muhammed dao Imamu Aliju. “Potpuna crnina” Alijevih staza uključuje luminoznu crnu svjetlost uprave nad svijetovima i zelenu svjetlost namjesništva i vodstva, i to je smisao Poslanikovih riječi da je **Ali vladar i zaštitnik** poslije njega.

Staze “različitih boja” koje su smještene između Hasanove bijele i Husejnovе crvene staze sa jedne te Alijevih “sasvim crnih” staza jesu duše sljedbenika “okupljene” oko Alijeve svjetlosne kičme gdje su položena Muhammedova djeca, Hasan i Husejn. Ti sljedbenici su postali isijavanjem njihove svjetlosti i to **svjetlosno čovječanstvo** pronalazi svoje mjesto i svoju stvarnu rodbinu snagom duhovnog rodoslova. Oni iskušavaju tajnu vertikalnog svjetlosnog rodbinstva i uzlaznog srodstva koje se prepoznaje iznutarnjom čistotom i bliskošću koja je jača i trajnija od svake “snage krvi”, svega što nudi materijalni svijet, svake veze koja je “položena” nužnošću stvorenih svjetova.

Tri vrste staza spomenute u Kur’anskom ajetu sukladiraju trostrukom svjedočanstvu vjere i svakom od Svetih Imama koji je vodič određenog puta:

1. VJERA U BOGA - Bijele staze, glad kao “bijela smrt” (Imam Hasan)

2. VJERA U POSLANSTVO - Crvene staze, borba protiv požudne duše, “crvena smrt” (Imam Husejn)

3. VJERA U IMAMAT - Crne staze, podnošenje uznemiravanja, “crna smrt” (Imam Ali)

Preostaje “zelena smrt” (sufijsko nošenje pohabane odjeće) a što je potpuno pripadanje Bogu, apsolutna posvećenost, “ogoljenost” ljudskog bitka i potpuna neovisnost o stvorenjima jer je Poslanik Islama rekao: “Duhovno siromaštvo je moja slava”. Time se otvara četvrto, “neobavezno” svjedočanstvo - vjera u onaj svijet.

Cjelina od 3 svjedočanstva vjere, vidjeli smo, jeste svijet Muhammedove

stvarnosti, odnosno Muhammedansko svjetlo, koje je spuštano kroz 12 svjetlosnih zastora, svjetlo Muhammedove djece (Hasan i Husejn a od njih i ostalih 9 Imama) plasirano u Alijevu kičmu. Vidjeli smo da odjeljak 25 ("Stvoritelj") sabran sa stavkom 37 (o bijelim i crvenim te crnim stazama) daje broj 62, odnosno Muhammedov život (umro sa 62 god života). Mada je na način hronološkog vremena Imam Ali bio prvi (a onda 2 njegova sina kao Imami) u metahistoriji je on prvi "odozdo" ("crne staze" u ajetu, pomenute na trećem mjestu) jer je "tada" (izvan i ponad hronološkog vremena i svijeta materije) položeno sjeme svjetlosnog čovječanstva u Alijevu "kičmu" (okomitu svjetlosnu os koja Alija čini "Nebeskim Ademom") i iz te kičme su ("prema gore") u povijesno vrijeme i stvorene svjetove istekla "Muhammedova djeca" (Hasan i Husejn). Ta pleromatska bit svjetlosti naravno, obujmila je i 9 ostalih svetih Imama, te Fatimu čime plerom od 14 prečistih biva jezgro svjetlosnog čovječanstva koje je obasjalo svijetove i od tračaka te svjetlosti su stvoreni "svjetlosni ljudi", oni koji se na ovome svijetu prisjećaju svoje domovine.

Upravo "crna svjetlost" (sasvim crne staze Imama Alija) simbolizira prvobitnu stvarnost o čemu svjedoči poznata Poslanikova izreka: "Bog je stvorio stvorenja u tmini a onda ih je obasjao Svojom svjetlošću. Na koga su pale kapljice svjetlosti spašen je..."

Ova "tmina" je sukladna "sasvim crnim stazama" Alijevim gdje nebeski Adem (vječni Imam) "prihvata" Muhammedansku svjetlost koja je Božansko Svjetlo koje pada na tu "tminu", čime ta stopljenost baca kapljice na još naredeno sjeme ljudskog roda. Zato je Muhammed rekao: "Ja i Ali bili smo jedna te ista Svjetlost prije nego je Bog stvorio zemaljskog Adema".

Upravo ovo "prihvatanje" Muhammedanske svjetlosti od strane Alija kao Vječnog Imama (Nebesnog Adema) i jeste zajedničko prebivanje u "jednoj te istoj svjetlosti", i zato Poslanikova predaja i naglašava da je to jedinstvo postojalo i prije zemaljskog Adema jer je Nebeski Adem Imam osobno. To "miješanje" svjetlosti i "tame" ima za rezultat spašenost onih duša na koje su pale kapljice svjetlosti a o čemu eksplicitno govori jedna Poslanička izreka Imamu Aliju: "Ti i tvoji sljedbenici ste spašeni na Sudnjem Danu".

Sada pogledajmo sukladnost pomenute tri staze sa tri (odnosno četiri) svjedočanstva vjere, a što je već naznačeno.

BIJELE STAZE=VJERA U BOGA (“bijela smrt” po Ibn Arebijevom učenju, svjedočanstvo Imama Hasana).

CRVENE STAZE=VJERA U POSLANSTVO (“crvena smrt” prema Ibn Arebijevom učenju, svjedočanstvo Imama Husejina)

(SASVIM) CRNE STAZE=VJERA U IMAMAT (“crna smrt” prema Ibn Arebijevom učenju, svjedočanstvo Imama Alija)

Vidjeli smo da je prema Ibn Arebiju “bijela smrt”, odnosno *glad* “nakit Allahovih ljudi”. Pošto je “glad” Božansko svojstvo u smislu Božje neovisnosti (ne jede, ne pije itd.), “bijeke staze” su spomenute prve i sukladiraju prvom svjedočanstvu - Vjeri u Boga dž.š. Broj stavka (ajeta) je 27, odjeljak (sura) - **“Stvoritelj”**, (Fatir), a to je broj godina Imama Hasana kada je primio uzvišeni položaj Imama nakon smrti svoga oca Imama Alija. “Brdo” je u ovom kontekstu svjedočanstva vjere sama osobnost Poslanika Muhammeda a.s. (“Zar ne znaš da Allah s neba pušta vodu i da Mi pomoću nje stvaramo plodove različitih vrsta; a postoje brda bijelih i crvenih staza, različitih boja i sasvim crnih”). Sama množina riječi (“brda”) ukazuje na Pleromatsku bit 14 **Neporočnih**, jedinstveno Svjetlo “razdijeljeno” u 14 svjetlosnih osobnosti gdje je svako od njih put navlastito, staza na jednom, jedinstvenom “brdu” (svjetlosni zastori koji se spuštaju otkrivajući svijet Muhammedanske svjetlosti). Riječ “Hasan” znači **dobar** (korijen - *hsn*).

Ukupan broj ajeta sure “Stvoritelj” iznosi 45, što je opet broj godina života Imama Hasana (umro u 45 - toj godini). Pošto je sami naslov sure “Stvoritelj” jasna aluzija na stvaralačku Moć, ta Moć se stapajući sa Dobrotom obistinjuje kroz Božanski Atribut - **Milostivi**.

Milostivost Svjetovima je pak nužno povezana sa Božanskom neovisnošću (“glad”, bijela smrt, bijele staze) jer bilo kakva ovisnost jeste negacija milostivosti u punom smislu (to se jasno vidi i u međuljudskim odnosima jer bilo kakva zavisnost od druge osobe utiče na moguću čistotu namjere u djelovanju, djeluje na nesebičnost motivacije, “prlja” pobudu). Dobrota Božja (korijen riječi “Husejn” je isti kao i Hasan, HSN) se dalje nastavlja drugim svjedočanstvom vjere - **vjera**

u Poslanstvo. Crvene staze, “crvena smrt”, (prema Ibn Arebiju, kontriranje požudnoj duši) smrt koju je Imam Husejn i doslovno, izvanjski doživio kao takvu (“crvenu”) jer je poginuo, mučeničkom smrću na Kerbeli suprostavljajući se otpadničkoj “Islamskoj” vlasti kojoj nije htio da se pokori. U toj bici su poginula 72 borca na strani Imama Husejina a.s. Stavak 72, odjeljka “**Saveznici**” (odjeljak 33, Medina 73 ajeta) kaže: “Mi smo nebesima, zemlji i planinama ponudili emanet, pa su se ustegli i pobojali da ga ponesu, ali ga je preuzeo čovjek - a on je, zaista, prema sebi nepravedan i lakomislen”. Ovaj **emanet**, primanje **Nebesnog Pologa** koje mora biti **vraćeno** na **svoje mjesto**, stvarnim vlasnicima a o čemu govori jedan drugi ajet, (gdje kaže - “...pologe vratite njihovim vlasnicima”), to “vraćanje” i taj **emanet** jesu **teška, tegobna stvar**, koju mogu nositi samo anđeo višeg reda, Poslani vjerovjesnik ili sljedbenik čije je srce Bog iskušao vjerom. Time se (tom Božanskom odabranošću sljedbenika) Stvaralačka Moć stopljena sa Dobrotom obistinjuje kroz Božanski Atribut - **Samilosni** - i to sukladira **vjeri u Poslanstvo**, jer se Božja Milost odnosi na sve stvoreno.

(Poslanik je poslan svjetovima ali ga prihvataju samo **vjerni**). To su oni na koje se odnosi atribut **Samilosni** dok je milost opšta i odnosi se na sve postojeće. (“Kaznom svojom Ja kažnjavam koga hoću a Moja Milost obuhvata sve” - Kur’an). A Samilost se odnosi samo na odabrane, one koji su u stanju nositi teški polog kojega odbiše nebesa, zemlja i planine. Zato je broj boraca Kerbelske bitke (72) jednak broju ajeta koji govori o prihvatanju tog pologa (72). I zbog toga su u ajetu 27 (sure 35 “**Stvoritelj**”) bijele i crvene staze **zajedno** (“brda bijelih i crvenih staza”) jer su Hasan i Husejn braća i savremenici i zato što se Božanski Atributi Milosti i Samilosti **spuštaju zajedno** preko svakog **otvarajućeg** Kur’anskog stavka (**U ime Boga, Milostivog, Samilosnog**). Između dvaju sura (“Saveznici” i “Stvoritelj”) također je broj 2 (33+2=35). Ovim se Imami Hasan i Husejn obznanjuju kao **otvarajuće kapije**, vrata na koja treba pokucati kada se pristupa Kur’anu samom, pošto su oni “Muhammedova djeca plasirana u Alijevu kičmu”, oni su “saveznici” (naslov sure) svakom duhovnom putniku i tražitelju. Tako se nadalje “sasvim crne staze” nadaju kao početak otvarajućeg stavka svake sure - “**U ime Boga**”. Crnim stazama, vidjeli smo sukladira **vjera u Imamat** (u sufijskom smislu crna boja

kao podnošenje uznemiravanja, "crna smrt"). Ovim se Hasanovsko - Husejnovski obzir Božanske dobrote (Milostivi, Samilosni) posuvraća "crnoj" svjetlosti Alijeve kičme, onoj svjetlosti koja je u "tami" nestvorenog bila primateljka Muham-medanske svjetlosti tako da prvi dio "Bissmille" - **U ime Boga** izrasta kao ono što je **prvo odozdo** (a treće po redosljedu u ajetu, - bijele i crvene a potom crne staze na brdima Znanja). "Uznemiravanje" kao crna smrt je u Imamologiji kako "unutarnja" tako i vanjska nužnost jer je dio emaneta koji odbiše "nebesa, zemlja i planine", tegobne stvari koju je tako teško nositi. Ajet 27, sure 35 ("**Stvoritelj**") ne pominje zelene staze na brdima tako da "zelena smrt" (no-šenje pohabane odjeće) može biti motrena kroz sami čas nasljeđivanja Poslanika od strane Imama Alija. Naime, Poslanik koji je preferirao crni turban, simbol "crne" svjetlosti **Kuće**, na Gadir Humu skida sa svoje glave ovaj put **zeleni** turban i stavlja ga na glavu svom nasljedniku Aliju.

Svaka kapa je simbol statusa i stepena, ona predstavlja ono čime se čovjek bavi, njegovu vlast, moć ili uticaj. Ovo **pretapanje** crne boje u zelenu otvara četvrto ("neobavezno") svjedočanstvo vjere - **vjeru u onaj svijet**, neobavezno svjedočanstvo po tome što onaj ko vjeruje u Boga, Poslanstvo i Imamet nužno vjeruje i u onaj svijet. Prijelaz crne boje u zelenu govori i o metafizičkoj ulozi Imama kao **spona** između svijetova, jer preko njega Božanska ljubav ulazi u postojanje i zato bi bez Božanskog čovjeka svijet bio neodrživ. Ta spona se vidi i prilikom oblačenja košulje (zakrpe i siromaštva) Aliju od strane Poslanika, odjeće koju mu je Božanskom voljom dao melek Džibril (anđeo Gabrijel). I danas je crni turban oznaka pripadnosti **Čistoj Kući** (u izvanjskom, krvnom rodbinstvu) i crna boja izvanjskog rodoslova se prelijeva u zelenu boju duhovnog rodoslova, odnosno namjesništva i nasljeđivanja Poslanika Muhammeda. Tako je zelena boja mjesto Poslaničke poruke, kuća čista, Ehli-Bejt. Iz tog "mjesta", tj. sa tog nivoa (stepena i statusa) Poslanik preko zelene boje duhovnog siromaštva kao slave, stavljajući dakle na glavu Imamu Aliju svoj zeleni turban, proglašava njega svojim nasljednikom i vođom poslije njega.

Sada pogledajmo same načine kušanja i različitosti na putevima spoznaje i prosvjetljenja.

Ajet 53, sure 33 ("**Saveznici**") kaže:

"O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi

jela, ali ne da čekate dok se ono zgotovi; tek kada budete pozvani onda uđite, i pošto jedete, razidite se ne upuštajući se jedni s drugima u razgovor. To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine. A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vašu i za njihova srca. Vama nije dopušteno da Allahova Poslanika uznemirujete niti da se ženama njegovim poslije smrti njegove ikada oženite. To bi, uistinu, kod Allaha, bio veliki grijeh”.

Početak ajeta “O, vjernici...” ukazuje na odabrane, one koji posjeduju srčano vjerovanje, jer vjernik (mumin) je iznad onoga ko tek očituje vjerovanje (muslim), i vjernik za razliku od muslimana ima (trebao bi da ima) stepen uvjerenosti koji ga uzdiže iznad pukog svjedočenja vjere. Odmah na početku se nadaje “bijela smrt”, glad kao nakit Božijih ljudi, odnosno bijela staza spoznaje Imama Hasana. “Zabrana ulaza u sobe Vjerovjesnikove” naglašava punu nepristupačnost osobnosti Muhammedovoj osim “ako se dopusti radi jela” (tj. spoznaje svjetova - suštine i istine, izvanjski obzir ajeta koji sugerije fizička jela i ponašanje vezano za to nećemo komentirati). Drugačiji “ulazak u sobe” je strogo zabranjen jer “osobnost” svjetlosnog Pleroma (14 **Bezgriješnih**) ostaje zauvijek nedosegljiva sljedbeniku pošto su oni stvoreni od Božanske svjetlosti (ovdje se valja prisjetiti Isusove izreke: “U kući mogega Oca, mnogo je stanova”). Riječ “sobe” sugerije mnoštvo, više soba, tj. Muhammedansko svjetlo koje nastanjuje svaku od 14 prečistih osobnosti. “Sobe Vjerovjesnikove” jesu dakle osobe bezgriješnika gdje se **nebeski Ahmed**, odnosno nebeska priroda Poslanika Muhammeda obznanijuje kao navjestitelj ispravne vjere i to u strogo “privatnom” smislu jer ulazak u “osobnost” podrazumijeva (duhovno) srodstvo. Zato se u ajetu Muhammed dva puta spominje kao Vjerovjesnik a u drugom dijelu, na kraju kao Allahov Poslanik.

“Dopuštanje” ulaska radi jela svakako podrazumijeva i trud i pravila ponašanja od strane sljedbenika prilikom ulaska u svijet duhovnog uspinjanja. Vjerovjesništvo, za razliku od Poslanstva ne dostavlja zakon za fizičko (šerijat) i čak ne mora biti ni obznanjeno drugim ljudima jer je bilo Vjerovjesnika koji su bili “poslani samo sebi” (Lut, Biblijski Lot je primjer takve misije). Zajedničko objedovanje znači prijateljstvo i prisnost, moralni i duhovni stav i odnos jer se u svojoj kući obroci ne dijele sa nepoznatim ljudima a u duhovnom svijetu zakoni

ulaženja i kušanja (**zevk**) su mnogo strožiji i složeniji te nalažu upornost tragalačke volje ako je usmjerena na pravi način ("Ko kuca otvoriće mu se" - kaže Isus, ukazujući na snagu novoprobudjenog svjetlosnog čovjeka čiji je duhovni zametak tako često nestrpljiv i začudno odvažan). Zabranjuje se čekanje da se (duhovna) hrana zgotovi jer svaki duhovni putnik dobija različito jelo koje je samo za njega (Imamske postaje od kojih svaka ima svoje zakonitosti i oblike spoznaje te norme ponašanja za sljedbenika koji zakorači u neku od "soba", nakon što je pozvan). Nakon jela, ajet dalje naređuje razilaženje bez upuštanja u međusobni razgovor. Ovo je **zakon tajne** koji važi za svakog svjetlosnog putnika i svaku duhovnu postaju, ono što joj srce priopćuje srčana tajna mora sačuvati cijelo i netaknuto, svako otkrivanje stanja i stepena može uzrokovati pad i nesagledive posljedice. Ajet nastavlja: "To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine". Prvo spominjanje riječi "Vjerovjesnik" je vezano za "bijeće", Hasanovske staze, "bijelu smrt", glad kao nakit Božijih ljudi jer samo gladan čovjek ulazi radi jela u tuđu sobu. Sada, drugim spominjanjem riječi "Vjerovjesnik" otvara se prostor "crvenih", Husejnovskih staza, "crvene smrti" koja je kontriranje požudnoj duši, borba protiv nje. Tako se "sobe" vezuju za "stid", povezuju se Hasanove i Husejnovske staze spoznaje (bijela i crvena), jer se duhovna glad ne može utoliti bez "borbe protiv sebe". Međusobni razgovor nakon jela, otkrivanje tajni nakon kušanja i jeste moguće jedino od strane onih koji su još u tjesnacu duhovne borbe protiv sebe, koji nisu dospjeli na postaju **smirene duše** na crvenoj stazi Husejnovog brda i zato pričaju i iznose tajne, jer srce nije umireno i srčana tajna ga "pretiče" (mnogi ljudi duhovnog puta bivaju savladani iznutra, te otkrivaju ono što ni u snu ne bi pomislili da učine javnim ali se ne mogu oduprijeti snažnoj navali stanja (hal) širine i raširenosti).

To upuštanje u međusobni razgovor "smeta Vjerovjesniku a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine". Razmjena duhovnih iskustava duhovno (još) nezrelih ljudi "smeta Vjerovjesniku" jer on dobro zna kakvom zavišću to može rezultirati a što povlači sve vrste drugih nezadovoljstava te neizlječivo i mračno nespokojstvo koje je neminovan plod usporedbi i "špijuniranja srčanih tajni". No, Vjerovjesnik se **stidi** da im to kaže. U predajama je rečeno: "Stid je dio vjere" i "Ako se ne stidiš radi šta hoćeš".

Direktna intervencija Vjerovjesnikova bi podrazumijevala otkrivanje stanja sljedbenika što bi postalo preprekom na duhovnom putu te Vjerovjesnički odnos duhovne pedagogije usvaja "stid" kao oblik "otpora" razotkrivanju tajni jer je to ispravan odnos upozoravajuće pasivnosti koja naznačava da je takav stid dio vjere. No, kako su mogućnosti ljudi različite to ustručavanje koje prekora može biti neshvaćeno i zato se dodaje - "A Allah se ne stidi istine". "Istina" se ne mora nužno obznani, ona može biti i prešutno priznata ili odobrena, snagom srčanog zrenja mogu se saznati stanja drugih ljudi bez da se o tome govori. Ljudi se mogu postidjeti iznenađeni tuđim stepenom i statusom i zato su poređenja u spoznajnom smislu tako često pogubna, jedino je Bog bez ikakve usporedbe i ("Njemu ništa nije slično" - Kur'an) zato se On "ne stidi" jer istina u najdubljem smislu ne može biti relativna niti odnos analogije i proste samjerljivosti može pružiti istinski uvid u "stanja srca".

Ajet dalje kaže: "A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša i za njihova srca". Dosadašnji dio ajeta stalno spominje Vjerovjesnika, no sada se jasno govori u množini - **"od njih"**. To su stubovi Poslaničkog doma (Muhammed, Fatima i 12 Svetih Imama) od kojih se može tražiti tek "iza zastora". **"Oni"** su 12 svjetlosnih zastora (12 Imama) spuštanja Muhammedanske svjetlosti. Samo oni koji spoznaju Svete Imame preko njihove svjetlosti jesu istinski sljedbenici njihovi i zato su riječi "od njih" spomenute dva puta. Prilikom traženja (spoznaje) "od njih" (njihove privremene pojave u zemaljskom tijelu) mora se prosegnuti "iza" svjetlosnog zastora Muhammedanske svjetlosti, ("do njih") mora se spoznavati Svete Imame u stanju njihova čistog svjetla. Ono što se traži od njih u ajetu je spomenuto kao "nešto" i upravo neodređenost zamjenice ukazuje na svu raznolikost životnih stanja i oblika koja uvijek otvaraju nebrojena **nova pitanja** a Božji Čovjek na zemlji je čuvar Knjige, Vodič i znalac i nema znanja a da nije položeno na njegov dlan. Jer, svako doba ima svoja "pitanja bez odgovora", svoje tajne i zapitanosti čije rješenje je **iza** svjetlosnog zastora Imama svog vremena. (Ovo "svog" podrazumijeva kako vanjsko, hronološko vrijeme tako i unutarnje "vrijeme duše", spoznaju i maksimum svakog stvorenja). Takvo traženje, iza zastora je "čistije i za vaša i za njihova srca". Imamsko srce, pošto je srce Bezgriješnika biva potpunim ogledalom svakog sljedbenika i u širem smislu kreacije uopšte. Upravo

prosezanje “iza zastora”, u svjetlosnu bit Imama posuvračuje tu čistotu bezgriješnosti u vlastito srce(jer kad je ogledalo čisto lik biva predmetom a predmet likom) te je svjetlosni zastor neminovnost obostrane čistoće. Ovdje se “čistota” Poslanikove porodice nadaje kao očišćenost ne od njihovog (jer su oni Bezgriješni) već od grijeha sljedbenika koji prosežući “iza zastora” svakako umanjuju mogućnost vlastitih grešaka i pokliznuća, inače bi se i oni “stidjeli” strašnih istina u tuđim srcima koje su moćni vidjeti.

Zatim se u ajetu dodaje: “Vama nije dozvoljeno da Allahova Poslanika uznemirujete niti da se ženama njegovim poslije smrti njegove ikada oženite. To bi, uistinu kod Allaha bio veliki grijeh”.

Vidjeli smo da “sasvim crne” Alijeve staze sukladiraju “crnoj smrti” koja je u sufijskoj terminologiji označena kao “podnošenje uznemiravanja”. “Podnošenje uznemiravanja” je ovdje “neuznemiravanje” jer su Muhammed i Ali bili jedna te ista svjetlost prije nego je Bog stvorio zemaljskog Adema, tako da su članovi **Kuće Čiste jedini** koji “ne uznemiravaju” budući da su svi jedna te ista svjetlost. Uznemiravanje se i odnosi na one “**izvan Kuće**” i upravo zato se umjesto “Vjerovjesnik” (upotrebljeno dva puta u ajetu) koristi izraz “Allahov Poslanik” jer unutrašnjost ne može biti “uznemirena”, to se odnosi jedno na vanjštinu (Poslanstvo), dok navješćenje vjere (“vjerovjesništvo” - unutarnjost) ostaje netaknuto. Poslanik je bio zadužen za primanje Objave, za njeno spuštanje (Ta’nzil) dok je Imam (Ali i svi Imami poslije njega) zadužen za unutarnju hermeneutiku, (Ta’vil) za tumačenje nutrine Kur’ana. Zbog toga je na kraju ajeta zabrana ženjenja Muhammedovim ženama povezana sa zabranom uznemiravanja. “Uznemiravanje” i jeste upravo prenošenje duhovnog, iznutarnjeg tumačenja (koje pripada Imamu) na Poslanika i upravo je to sjedinjenje dvije funkcije predmet cjeline zabrane koja pored uznemiravanja uključuje i zabranu “vjenčanja Poslanikove duše” (tj. “**žene**”) jer je takvo sjedinjenje nezamislivo nakon njegove smrti. Tu inicijacijsku ulogu “jedinstva sa vlastitom dušom” (ovdje se valja prisjetiti mističnog vjenčanja duše sa Kristom kod kršćanskih mistika) može imati jedino Imam, druga polovina Muhammedanske svjetlosti, njegova **duša**. Sam Poslanik je riječ “duša” (**nefs**) protumačio kao da se odnosi na Imama Alija a vezano za ajet o “mubaheli” a koji glasi: “A onima koji se s tobom o njemu (Isau) budu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao, ti reci: “Hodite, pozvaćemo

sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi, pa ćemo se usrdno pomoliti i Allahovo prokletstvo na one koji neistinu govore prizvati” (Ali Imran, 61).

“Sinovi naši” jesu Hasan i Husejn

“Žene naše” jest Fatima

“Mi” jesu Muhammed i Ali. Dakle, Ali je bio Poslanikova **duša**, i zato ta duša ozbiljuje mistično vjenčanje svakog duhovnog putnika sa njegovom dušom. Nepriznavanje te “duše” (Imameta) dovodi do uzaludne potrage za Poslanikovom “dušom” (nakon njegove smrti) što se strogo zabranjuje jer živi Imam (a u svakom vremenu živi po jedan savršen čovjek) zamjenjuje Muhammeda, on je njegov nasljednik, baštinik njegova znanja. Prenosjenje TA’VIL - a SADA, na osobu Poslanikovu može rezultirati najtežim oblicima idolatrije u formi **antro-pomorfizma** i alegorizma, jer bez “čuvara Knjige” koji je uporište Božanskih Atributa i Imena bilo kakva **ispravna** spoznaja o Bogu postaje nemoguća. Uzalud je svako proglašavanje “uleme” kao Poslanikovih nasljednika jer ma koliko neko bio moralno superioran i ma kakvom duhovnom očišćenošću raspolagao, takav učenjak nikada ne može dostići nivo **bezgriješnosti** jer je taj stepen i status prirodan samo za 14 **Neporočnih**. I pošto su oni Božanske svijetlosti još prije stvaranja neba i zemlje njihov uzvišeni položaj nikako ne može biti nadmašen niti ikakva ljudska intervencija može poništiti njihov stepen i status (mada taj stepen može biti negiran od strane ljudi što se najčešće i dešavalo ali pošto položaj Imameta predstavlja iznutarnju vlast koja se proteže na cijelu kreaciju, taj položaj nikako ne može biti oduzet jer ne podliježe izvanjskim zakonima materijalnog svijeta). Kako god Poslanikova duša nakon njegove smrti bila nedosezljiva, na zemlji je njegov nasljednik, Imam kao njegova “duša”. Uzurpacija i nepriznavanje Poslaničkog naslijeđa (koje pripada isključivo **Čistoj Kući**) dovodi do proglašavanja “uleme” (učenjaka) izvornim nasljednicima a to je onda upravo njihovo “vjenčanje” sa Poslanikovom dušom (“ženom”). No, kako je Imam i samo on “Poslanikova duša” takvo nezakonito posezanje za nasljedem je “kod Allaha veliki grijeh”. (kraj ajeta 53, sure 33, “**Saveznici**”) Poslanikove sobe su još otvorene i bit će sve dok svijet bude postojao baš kao što će se u tim sobama pripravljeni duhovna jela i gdje će nakon kušanja (**zevk**) važiti zakon tajne.

I uvijek će biti onih koji će imati snagu i darovanu moć da prosegnu “iza zastora” tražeći stanja i stepene spoznaje Imama vremena u stanju njegove čiste svjetlosti.

Ostalima preostaje da se okoriste znanjem blagoslovljene manjine, ako to mogu jer je i “pjena koju more odnosi” još dio morske vode; Staklasta, prozirna i nepostojeća, pjena što lijepa oku zapljuskuje obale života, nikad ne odlazeći u dubine, nikad ne dosežući dno.